

DELAVEC

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokraj. odbor GDSJ.)

Izhaja vsako soboto.

Uredništvo in uprava:

Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6/II.
Stane posamezna št. 75 p, mesečno 3 Din.
celoletno 35 Din. — Za člane izvod po 60 p,
Oglasi: prostor 1×55 mm 1.50 Din.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani,
ter opremljeni s štamp. dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so
poštne proste.

Debata.

Dobro je, če pogledamo od časa do časa nekoliko nazaj in premostrimo izvršeno delo.

Ko smo letos pomladi prevzeli vodstvo naših strokovnih organizacij v svoje roke, so se nahajale te v dokaj opasni krizi. Nikdar ne smemo pozabiti radi katerih vzrokov je ta kriza prišla. Če hočemo to krizo preboleti brez občutne škode za naše organizacije.

V organizacijah se borita dva elementa. prvi gleda v preteklost in hoče graditi nanjo drugi gleda v bodočnost in hoče njej prilagoditi vse svoje delo.

Predvsem nastaja tu vprašanje, je li ta notranji boj za organizacije škodljiv ali koristen?

Mi trdimo da ni noben boj, ki ima namen razčistiti razmere in ustvariti jasen položaj, škodljiv.

Delavsko gibanje pred vojno je hiralo na brezdušnost v masah. Mase so sledile svojim voditeljem ne da bi same razmišljale kam jih vodi njihova pot. Voditelji pa od mase tudi niso zahtevali nič drugega kakor zaupanje.

Šlo je vse v redu toliko časa, da so treščile te mase z glavo ob zid. Svetovna voja se je pričela in socialistične mase so pokazale vso svojo duševno revščino.

Delavsko gibanje je bilo sicer mnogo preslabo, da bi preprečilo krvoprelitje, pokazati bi moralo pa vsaj nekoliko odpora ne pa narobe, da so po nekaterih krajih delavci še celo vojno pozdravili.

Konečno so jih vojne grozote razočarale, delavci vseh narodov so vojno izgubili, so v njej obubožali, dočim so kapitalisti i v zmagovitih i v premaganih državah obogateli.

Temu spoznanju je sledil velik maček in pričela se je debata, kdo je zakrivil ta veliki polom proletarskega gibanja.

Vprašanje je sedaj ali naj to raziskavanje in debato, ki je nastala preprečimo, ali naj se je še sami udeležimo, da bo stvar temeljiteje razčiščena.

Tu se ločijo pota tistih dveh elementov, katere smo zgoraj omenili.

Stari voditelji ki so se v dolgoletni praksi naučili voditi mase, ne da bi te vpraševale in debatirale kam jih vodijo, smatrajo še danes vsako tako vprašanje za — nezaupnico. Z vsemi silami so hoteli spraviti stvar zopet v stari tir, ko pa vidijo, da ne gre, pa drug za drugim resignirajo, ter užaljeni odhaja'o.

Na njihova mesta pa stopajo nove mlade sile ki hočejo življenja, debate preuredbe — prerojenja.

Mi se sredi tega procesa nahajamo, zato v organizacijah in v gibanju ni one urejenosti, ki je bila pred vojno. In z gotovostjo bi lahko trdili, da one tišine in onega miru tudi nikdar več ne bo.

Sicer se bo pleglo ono razburkano gibanje ki je znak današnje dobe, debate in kritike se bodo umerile in unesle, vendar bodo ostale. Zato naj s tem dejstvom računajo vsi, ki se čutijo poklicane boriti se v prvih vrstah.

To dejstvo pa tudi ni tragično in ni slabo znamenje. Delavsko gibanje je po vojni dobilo velik razmah in že danes lahko trdimo, da se brez delavstva ali celo proti njegovi volji sploh vladati ne da. Sicer je mogoče za trenutek pritisniti delavske vrste nazaj, a že v naslednjem trenutku se izkaže, da je fronta nezlomljiva.

Po vsem tem lahko trdimo, da je postalo to gibanje že zelo močan faktor, ki danes še soodločuje, ki bo pa v dogledni bodočnosti popolnoma zmagal.

Z večjo močjo, ki jo je delavstvo priborilo, so pa zrastle tudi njegove naloge in njegova odgovornost. Delavstvo je poklicano, da vzgoji vedno več in več ljudi, ki naj se pečajo z javnimi vprašanji, in razumljivo je, da čim več bo mislečih

V. REJC:

Naprej.

V oni organizaciji, kjer smo že dolga leta združeni in po kateri smo postali del velike mednarodne proletarske armade, je na vsak način treba najti potov, da bodo vsi opravili složno svojo dolžnost.

Zadnji čas je, da sezujemo otroške čevljičke in da prestopimo v višji razred gradjenja socialističnega strokovnega gibanja da prenehamo z životarjenjem v naših organizacijah.

Doba, v kateri živimo, je pokazala, da dimnikov ni mogoče zgraditi od vrha navzdol, temveč da je treba postaviti najprvo čvrst temelj, na katerega je treba potem polagati lepo oglašene opeke.

Treba je, da začnemo o tem sami razmišljati in da se sami naučimo delati razlike med dobrim in slabim. Če hočemo izvesti res pravi pokret, ki naj našemu proletariatu izvojuje boljšo bodočnost, je treba da se otresemo vseh slabosti, ki izvirajo iz naših malenkostnih razmer.

Treba je čim najjasneje poudariti stari izrek, da je rešitev proletariata odvisna od nje samega in ne od kakih posameznikov. In ker je tako, zato se tega

ljudi v delavskih vrstah, tem več bo glav, ki končno vsaka po svoje misli. Zato so nesporazumljenja sedaj večja nego nekdanj in bodo še večja.

Če hočemo, da ta nesporazumljenja odpravimo moramo dovoliti, da vsak svoje mnenje pove, da o njem debatiramo in da končno sklenemo to, kar je najboljšo.

Čim večjo moč bo dobil proletariat, tem večje naloge ga čakajo, zato bo moral tembolj razmišljati in debatirati o korakih, ki jih bo napravil.

Zgodovina sama priča, da je temu res tako. Dokler je moderni kapitalizem šele rušil zastareli fevdalni red, toliko časa je bil enoten, v boju mu je še celo proletariat pomagal. Čim je pa zmagal in prevzel vladno so pa nastale v njem razne struje in stranke, ki jih opazujemo še danes.

Vendar vidimo, da kapitalizmu to cenjenje ne škoduje, temveč prej koristi. Kajti kapitalisti se v raznih vprašanjih med seboj bojujejo čim je pa treba potlačiti proletariat, so pa takoj v enotni fronti.

Proletariat ima največjega nasprotnika v nezavednosti in v spanju.

Debata, ki se vrši, ga bo s tega spanja prebudila, in v debati bo zgnila tudi nezavednost.

Zato debatirajte!

vedno zavedajmo, čuvajmo in gradimo naše organizacije, kajti le one so v stanju izvojevati boj proti kapitalizmu.

Žalostno, a resnično je dejstvo, da smo razcepljeni na 5 ali 6 organizacij in to največ zato, ker mislijo nekateri, da bodo proletariat rešili posamezniki, dočim smo prepričani mi, da ga bodo rešile le organizacije. Zato ne moremo korakati skupaj, a mi smo prepričani, da bodo prej ali slej tudi naši nasprotniki spoznali, da njihov nauk ni dober in da bodo spoznali kakšno škodo delavstvu delajo, ker ga cepijo na več organizacij.

Tudi proletariat v teh nasprotniških organizacijah bo prej ali slej spoznal, da je le igrača v rokah kapitalizma, ki se igra z njim kakor z žogo.

Med nami mora biti toliko odkritosti, da bomo delali roko v roki, da zedinimo proletariat v eno mogočno strokovno organizacijo naipre v Sloveniji, kasneje pa v vsi Jugoslaviji.

Tisti sodrugi pa, ki tega nočejo, ki zasledujejo druge namene naj pa vedo, da ostanejo prej ali slej sami.

Manifest na delavstvo celega sveta!

Tovariši! Boj za odpravo nočnega dela v pekovski stroki (obrti) se je lo-
maknil od časa končane svetovne vojne
v novo stopnjo.

V centralnih evropskih državah Nor-
veški, Italiji, Finski, Nemčiji, Češkoslo-
vaški, Franciji, Avstriji, Španiji, Švedski,
Holandski, Danski, Belgiji, Poljski, Sov-
jetski Rusiji (Jugoslaviji samo delno), se
po zakonu ne sme opravljati nočno delo.

Napram temu pa obstoja vsekakor
še nerazveseljivo deistvo, da v vseh dru-
gih državah še zakonodajec ni smatral za
potrebno, da zakonito zabrani protikul-
turno, zdravju škodljivo nočno delo v pe-
karijah.

Vsi napori organiziranih pekovskih
pomočnikov so zadeli na protiporod od so-
cialno-nazadnjaških podjetnikov, kakor
tudi od v kapitalističnem vrvenju se na-
hajajočih vlad raznih držav.

Stotisoče pekovskih delavcev (po-
močnikov) v nazadnjaških državah trpi
še danes na prokletstva vrednemu izko-
riščevalnem sistemu nočnega dela.

Kongres pekovskih pomočnikov, ki
se je vršil dne 14. in 15. oktobra v Kolinu
(Köln am Rhein, Nemčija), je soglasno
sklenil započeti s pomočjo strokovnih or-
ganizacij najenergičnejši boj za odpravo
nočnega dela ter istega uspešno izvršiti.

Ta boj pa ni samo v interesu pekov-
skih pomočnikov samih, temveč v inte-
resu splošnosti.

Radi protikulturnega nočnega dela v
pekovskih obratih, ne pretijo zdravstve-
ne nevarnosti samo za one, ki ga izvršuje-
jo, temveč se v enaki meri razširja iste
nevarnosti na vse konzumente kruha.
Snažnost v pekarijah je radi nočnega de-
la samo površna, in v tisočerihi slučajih
bi se lahko pekovski pomočniki sklice-

vali na ogabne nedostatke, po katerih se
prenaša jo zdravju škodljivi bacili.

Nočno delo v pekarnah v nobenem
slučaju ni v interesu narodnega gospo-
darstva, temveč je izrecno kapitalistično
sredstvo za največje izkoriščevanje de-
lavcev ter za visoko kupičenje dobičkov.
Za tak sistem se ne more zavzemati no-
ben kulturni človek. Vsak mora torej po-
magati, da se tako neznosno stanje od-
pravi.

Vzroki podjetnikov za vzdrževanje
nočnega dela ne ležijo morda v eksistenč-
nem boju za ohranitev obrti, temveč v
dobičkaželosti. Kjer je nočno delo za-
konito zabranjeno, se je pokazalo dej-
stvo, da se je povzpelo delavstvo na viš-
jo kulturno stopnjo ter da je tudi obrt
napredovala. Radi mučnega nočnega dela
pekovski pomočniki niso bili nikdar uvr-
ščeni v vrstah svojih sobojevnikov, raz-
redno zavednih sodrugov.

Osamljenje (izoliranje) vsled nočnega
dela je posledica, da ni bilo pekovsko de-
lavstvo deležno vseh od drugega organi-
ziranega delavstva doseženih naprav in
prireditev, radi česar tudi tako strašna
duševna zaostalost.

Tovariši! Ta velik kulturni boj pa bo
uspešen le z Vašo pomočjo. Zahtevamo
od Vas, da vsako delo organiziranih pe-
kovskih pomočnikov podpirate ter da
nam pomagata pri informativnem delu v
najširših krogih prebivalstva.

Samo v združenem delu z vsem orga-
niziranim delavstvom bomo boj za od-
pravo nočnega dela uspešno dokončali.
Zaupamo na Vašo pomoč in bratstvo.

**Dol s protikulturnim, zdravju škodlj-
vim nočnim delom v pekarijah! Naj živi
solidarnost organiziranega delavstva!**

Skupno gospodarstvo v Avstriji.

V »Vowrärtsu« poroča znani avstrijski
socialist W. Ellenbogen o stanju skup-
nega gospodarstva v Avstriji.

»Dobesedno vzorno delujejo avstrijski
delavci na polju skupnega gospodar-
stva. Vzorno radi tega, ker so se v vseh
državah, izvemši nekaj malega v Angliji
in Nemčiji, vsi poskusi socializacije raz-
bili.«

V zakonu o skupnogospodarskih pod-
jetjih sta bila sprejeta dva nova tipa o
oblikah teh podjetij.

1. Skupnogospodarsko podjetje. Pri
tem podjetju je država ali druga pokra-
jinska korporacija edini delničar. Delavci
ter konzumenti sodelujejo pri upravi. Del
čistega dobička, ki pride v blaga'no po-
krajinskih korporacij, se nakaže delavcem
za posebne in splošne namene. Ta oblika
se razlikuje od zasebnih delniških družb
v tem, da je vsak zasebni dobiček nemo-
goč, od državnega obrata pa s tem, da
predstavlja nebirokratično podjetje. Od
obeh pa se razlikuje v tem, da so delavci
deležni uprave in da so konzumenti
zainteresirani na načinu in obsegu pro-
dukcije ter na ceni in razdelitvi končne
produkcije.

2. Družba (Delniška družba ali Druž-
ba z omejeno zavezo) skupnogospodar-
skega značaja. V obratih, kjer še nima-
jo državni zastopniki zasebnega kapitala,
kakor to omogočuje druga oblika, namreč
družba skupnogospodarskega značaja, po

kateri je razen države, dežele ali občine
tudi zasebni kapital deležen ustanovitve
in se tudi čisti dobiček deli po stopnjah.

Skupnogospodarska podjetja v Av-
striji so sledeča:

1. Zadrugne tovarne za čevlje in us-
nje. To tovarno sta s tremi milijoni usta-
novili vlada in nakupovalna družba, za
konzuma društva. Danes izdeluje dnevno
1000 parov čevljev do 50% ceneje kakor
v prostem prometu. Nazadnje je imela
čisti dobiček 7 milijonov a. kron. Niene
socialne dajatve so znašale 22 milijonov
a. kron.

2. Podjetje za zdravila sta ustanovila
država in sklad dunaiskih bolnic. Svojo
glavnico je zvišalo na 25 milijonov kron.
Preskrbuje bolnice in bolniške blaga'ne z
zdravili do 50% pod tržno ceno. Zvišala
je promet svojega blaga od 27 do 273 mi-
lijonov av. kron. Čisti dobiček znaša 6 mi-
lijonov av. kron.

3. Štajerske tovarne vozil, ki jo je
ustanovila dežela Štajerska in občina
Graz. Popravljajo avtomobile, prevažajo
tovore, izdelujejo sode in motocikle. Čisti
dobiček znaša 3 milijone av. kron.

4. Delniška družba perila in obleke.
Ustanovitelji: država in velenakupovalno
društvo. Osnovna glavnica 15 milijonov
av. kron. Sedaj je ta družba vodilno pod-
jetje v avstrijski tekstilni industriji. Pre-
skrbuje delavske organizacije s suknom
za 20% ceneje kot v prostem prometu.

5. »Gesika«. skupnogospodarsko pod-
jetje za selilce in za stavbinsko gradivo.
Ustanovili so to podjetje država, mesto
Dunaj ter glavna zveza za selilce z glav-
nico 60 milijonov av. kron.

6. »Avstrijska podjetja«, ki so najve-
čji in najbolj smeli eksperiment. Pred in
med vojno je bilo to podjetje, največja
topniška delavnica. Danes izdeluje stroje,
lovsko orožje, vozove, pohištvo itd. To
podjetje je osnovala država z 450 milijoni
av. kron. Vsled uprav linaškega delova-
nja voditeljev in predvsem delavcev ter
kljub neugodnim razmeram je imelo čiste-
ga dobička 55 milijonov av. kron. Sedaj
ima 3225 delavcev in nameščencev. Za
odjemalce ima državo, več večjih ter
manjših občin, selilce, konzuma društva
itd. To podjetje je največji triumf avstrijskega
skupnega gospodarstva, ker se je
moralo boriti s sovraštvom zasebnih in-
dustrijev in bank. Obenem pa je najsijaj-
nejši dokaz za možnost socialistične pro-
dukcije.

7. V zadnjem času so tudi bivšo to-
varno letal Fischamend pretvorili v skup-
no gospodarsko podjetje, ki ga je osnovala
država s 100 milijoni delniške glavnice.
Tam je tudi tovarna vozov, tovarna toht-
nic, tovarna sukna in tovarna motornih
čolnov. Snujejo tudi steklarstvo.

Druge podjetja so:

8. Podjetja za izrabljanje vodnih sil
v Blumauu in

9. Lesna trgovina.

Družbe skupnogospodarskega zna-
čaja so še: Cinkarne in bakrarne s čistim
dobičkom 23 in pol milijonov av. kron,
usnarne, dunajska lesna podjetja in kemi-
čne tovarne v Sollenauu.

Končno so še ustvarili organizacijo v
zadružnem socialističnem smislu: stav-
binsko zadrugo, ki obsega organizacije
selilcev in malih vrtnarjev in ki je zdru-
žena z »Grundsteinom«, produktivno za-
drugo stavbinskih delavcev in z omenje-
no »Gesiko«. Sedaj ima 250.000 članov,
skrbi za zgradbo stanovanj po nizki ceni
in ureja sistematično zgradbo stanovanj
selilcev.

Iz organizacij.

KOVINARSKA STROKA.

Od 25. do 27. decembra se vrši v Za-
grebu državni kongres kovinarjev Jugo-
slavije na katerem bo treba podati vse-
stranski pregled delovanja Osrednjega
društva kovinarjev. Da bo ta pregled mo-
goče pravočasno izvršiti, naj one podru-
žnice, ki še niso poslale obračuna za okto-
ber, to nemudoma store. Pristop na kon-
gres bodo imeli le delegati onih podru-
žnic, ki bodo obračunale za november do
10. decembra (kakor določa pravilnik).
Število delegatov se bo določilo po šte-
vilu članov, ki s prispevki niso zaostali
preko 7 tednov.

Dne 16. julija smo razposlali brošure
»O zdravstvenih nalogah socialnega za-
varovanja« na podružnice in sicer: Je-
senice 400 Celje 200. Javornik 80. Do-
brava 60. Žirovnica 10. Kamnik 20. Štore
60. Guštani 60. Maribor 100. Sv. Lovrenc
20. Muta 30. Tezno 50 in Vrhnika 6 izvo-
dov. V 16. številki »Delavca« smo sporo-
čili ceno izvodu à 25 para. Ker nekatere
podružnice kljub opozoritvi v »Delavcu«
z dne 7. oktobra še niso odračunale odgo-
varja'ne vsote, jih ponovno opozarjamo,
da to stor'

Nered v podružnici. V Mariboru je obstojala do avgusta t. l. podružnica kovinarjev, ki je štela okoli 200 članov. Te podružnice pa kljub velikemu trudu in žrtvam ni bilo mogoče pripraviti k rednemu poslovanju, čemur so bili krivi nekateri funkcionarji, kakor tudi člani. Prvi niso imeli smisla za red in drugi ne za sodelovanje in kontrolo. Obojim pa je manjkalo pravega smisla za organizacijo. Večina članov te podružnice je bilo zaposlenih na Tezni.

Na Tezni, v neposredni bližini Maribora, pa je obstojala približno ravno tako močna podružnica, katera je kazala popolno razumevanje za organizacijo.

Zato je centrala podružnice v Mariboru ukinita, člani pa so prestopili k podružnici na Tezni.

Od zadnjega mezdnege gibanja pa se tudi ta podružnica ne zanima več, niti za zboljšanje delavskega položaja, niti za red ter že od meseca avgusta ni obračunala in na tožadveni opomin niti ni odgovorila. Zato opozarjamo kontrolo in člane podružnice Tezno, da napravijo red, ker bomo sicer imenovani podružnici ustavili s prihodnjo številko list »Delavec«.

Delavecem vojno tehničnega zavoda v Ljubljani.

Razdirači organizaciji so se vrgli zopet na delo in razdiralni proces se je zopet začel in sicer v podjetjih, koder je delavstvo v najslabšem položaju, to so delavci zaposleni v vojno tehničnih zavodih. Tako razbijanje organizacije je v ljubljanskem vojno tehničnem arzenalu podvzel znani razdirač nekdanje močne železničarske organizacije Jaka Žorga. To svojo akcijo vodi s tem, da temu izstradanemu delavstvu govori o neki državni konferenci vseh delavcev v vojno tehničnih zavodih, ki se bo baje vršila, dne 26. t. m. v Zagrebu. Mi se v to stvar ne bi spuščali, ako nas ne bi bolelo gledati brezvestne mahinacije znanega razdirača. Kot deistvo, da je to res brezvestnost navajamo sledeče:

Delavstvo v vojn. tehn. zavodu ve, da je zadnja akcija za zboljšanje položaja vodila kovinarska organizacija. Akcija sicer ni izpadla kakor bi bilo želeli, kar je pa delavstvo samo krivo, ker ni imelo nikoli pravega zanimanja za organizacijo zlasti v Ljubljani. V Beogradu in Zagrebu so se pa našli elementi ala Žorga, ki so namesto organizacijo gradili — razbijali. Danes pa pride dični Žorga (Jaka) in obljublja temu ubogemu delavstvu pomoči in sicer na ta način, da je od nas že pred tremi meseci začeto akcijo za zboljšanje materialnega položaja na prav zahrbtnen način (kakor samo on zna) ustavil.

Žorga dobro ve, da smo to akcijo mi začeli. (to mu moramo takoj povedati, če ne bo tajil) ker je bil kot zaupnik povabljen z ostalimi zaupniki v tajništvo kovinarjev, koder naj bi se predloge za zahteve izdelale. Toda Žorga se tega sestanka ni udeležil, pač pa zaupniki ss. Umek, Semer in Saie. Zadnjemu je centralni tajnik izročil sedanjo pogodbo s nalogom, da to zaupniki razmotrivaio, ter da stavijo predloge za novo pogodbo in, da naj skličejo sestanek vsega delavstva na katerem se bodo predlogi odobrili. Namesto, da bi se to izvršilo je pa Žorga šel in Sajetu to odvzel in spravil. Sedaj pa sklicuje državno konferenco delavcev vojno tehničnih zavodov (seveda brez vednosti kovinarske organizacije) na kateri bodo raz-

pravljali o položaju delavstva zaposlenega v vojn. tehn. zavodih. Mi dvomimo, da bodo res o temu razpravljali, razpravljali pa bodo, kako bodo razbijali sedanjo še skupno kovinarsko organizacijo, ker na to konferenco bodo prišli elementi Žorgetovega kalibra ki imajo nalogo, da razbijajo organizacijo kovinarjev, kar je Žorga zadnje čase poskusil tudi na Jesenicah, a se mu za enkrat še ni posrečilo.

Če bi imel Žorga poštene namene, bi takrat prišel na sestanek zaupnikov v tajništvo kovinarjev in bi svoje mnenje povedal oziroma stavil predloge in bi bila danes cela zadeva že v teku. Njemu pa ni zato, da bi res kaj koristnega napravil za delavstvo temveč le za to, da razbija organizacije.

Radi tega opozarjamo vse delavstvo vojno tehn. zavoda v Ljubljani, da s takimi razdiralci obračuna, kakor je to storilo delavstvo v Beogradu in Zagrebu.

Kovinarji, pozor! Na vse podružnice smo razposlali predloge za državni kongres kovinarjev, ki se bo vršil v dneh 25., 26. in 27. decembra t. l. v Zagrebu. Te predloge smo razposlali v razmotrivanje članov in morajo svoje mnenje, oziroma protipredloge vpslati do 24. t. m. na podpisano tajništvo. Opozarjamo še enkrat vse predsednike podružnic, da so osebno odgovorni, ako to zavlačujejo, ker se zakasnelih predlogov ne bo moglo več upoštevati. — Centralno tajništvo O. D. K.

ŽIVILSKA STROKA.

Izprtie pekovskih pomočnikov na Madžarskem. Brzojavno se nas je obvestilo, da so na Madžarskem pekovski mojstri izprli svoje pomočnike.

Opozarjamo delavstvo živilske stroke (peke) da nihče ne potuje tja, dokler se nahajajo pekovski pomočniki v boju. Natančnejša pojasnila slede.

Špediterski delavci v Ljubljani. Špediterski delavci v Ljubljani so bili nekaj časa organizirani v Osrednjem društvu živilskih delavcev v Ljubljani, kateri pa niso ostali zvesti.

Težke delavne razmere pa so prisilile to delavstvo k spoznanju, da brez skupnega dela in nastopa ni življenja, radi česar so zopet začeli misliti na organizacijo.

Pozdravljamo tak korak in želimo, da se delavstvo potom močne strokovne organizacije duševno in gmotno dvigne, da bo moglo kljubovati kapitalističnemu navelu.

Delavstvo tvrdke »Uher«, »Balkan« in Ranzinger v Ljubljani bo končno vedelo kaj mora storiti, če hoče živeti boljše kot sedaj.

KEMIČNA STROKA.

Tajništvo Osrednjega društva kemičnih delavcev je priredilo v nedeljo 12. t. m. v Hrastniku shod tamošnjih steklarskih delavcev.

Razpravljalo se je o gospodarskih razmerah v Jugoslaviji kakor tudi o razmerah, ki vladaio v tamošnji tovarni stekla.

Soglasno se je potrdilo novoizvoljene tovarniške zaupnike, katere si je delavstvo izvolilo na podlagi zakona o zaščiti delavstva.

Istega dne je priredilo tajništvo tudi strokovni shod v Radečah. Udeležba istega je bila nepričakovano dobra. Na obeh shodih sta poročala sodruga Rejc in Kaiser iz Ljubljane.

V Šoštanju se je vršil dne 17. t. m. iako dobro obiskan shod tamošnjih kemičnih delavcev. Razpravljalo se je o gospodarskem položaju in o obnovitvi podružnice. Izvolil se je pripravljalni odbor, ki naj pripravi vse potrebno, da bo podružnica pričela zopet delovati. Osrednje društvo kemičnih delavcev je zastopal s. Rejc iz Ljubljane, ki je povdarjal v svojem govoru, da je rešitev delavstva le v delavstvu samem. Močne strokovne, gospodarske, kulturne in politične organizacije ki temeljijo na socializmu, so predpogoji k rešitvi.

Podružnica kemičnih delavcev (cementna tovarna) v Mojstrani je ponovno povišala tedenski prispevek za »Delavca« od 50 par na 60 par.

Sodrugi, v sorodnih naših podružnicah posnemajte!

Iz strokovne komisije.

Koncem prejšnjega tedna je razposlala Strokovna komisija na vse podružnice Osrednjih društev okrožnice in formular, na katerega naj vpišejo natančno vse podatke ki so označeni v rubrikah.

Strokovna komisija bo pričela akcijo za izvedbo zakona o zaščiti delavcev. Če pa hoče, da bo ta akcija uspešna, mora imeti podatke iz posameznih podjetij.

Zato prosimo vse podružnice, da formularje natančno izpolnijo in jih v najkrajšem času zopet vrnejo. — Tajništvo.

NAROČNINA ZA »DELA VCA«.

Nekatere organizacije so s plačevanjem naročnine zopet zelo zaostale. Tiskarna tirja našo upravo, da mora plačati vsako tedensko izdajo takoj ko izide. Organizacije pa niti mesečno nočejo plačati v redu.

Zato smo prisiljeni, da bomo ustavili prihodnjo številko vsem onim, ki naročnine do tedaj ne bodo poravnali.

Uprava.

Dopisi.

Dobrava. Pred nekaj meseci je prišel v tovarno bivši kramar g. Peter Žbogar. Prosivši za delo je bil takoj sprejet kot predelavec. Res čudno se sliši, da iz kramarja kar naenkrat postane predelavec v tovarni, dasiravno nima niti pojma najsibo o kakršnemkoli delu v tovarni. Mi mu tega ne zamerimo, radi bi pa videli, da bi svoj posel vršil malo dostojnejše. Nikar naj si ne misli, da ima opraviti z druhaljo »šnopsarjev«, temveč naj se zaveda, da smo organizirani delavci. Svetujemo mu, da naj svojo staroavstrijsko vojaško disciplino opusti. Tudi nam ni žal radi tega, da ne sme govoriti z navadnim delavcem, kakor se je že sam večkrat izrazil, pač pa bi bilo dobro, da gre v šolo za mutce, da ga naučijo drugače govoriti. Ravno tako mislimo, da bi g. Žbogar lahko šel sam po vodo, kadar si hoče umiti roke. Sai ima lahko čiste roke, samo naj potem nikar ne ovadi delavca, katerega dolžnost ni, igrati postrežnika predelavcu. Povemo mu, da priganjačev ne rabimo. Dokler ni bilo nitega v tovarni, se je mnogo več naredilo, dasiravno ni bilo priganjačev. Posebno rad pokaže svojo korajžo na mladostne delavce. Pomni naj, da bomo svoje pravice vedno branili. Zato pa g. Žbogar opustite vaše psovke napram delavstvu, katere še danes iz potrpežljivosti zmolčimo — pa bomo prijatelji. — Mlinarji.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Združenje brivcev. Osrednje društvo brivskih pomočnikov nam je poslalo »Poziv« saveza brivskih pomočnikov v Belgradu za kongres, ki se bo vršil 29. in 30. t. m. v Brodu na Savi.

Ker iz poziva ni razvidno, kakšne orientacije je ta Savez poziva nismo objavili: pač pa se bomo informirali o njega pripadnosti.

Tedenski pregled.

Ljubljana, 14. novembra 1922.

Volitve v parlament Zedinjenih držav ameriških so zaključene. Wilsonovim pristašem — demokratom zopet ni bila sreča mila. Kot najmočnejša je izšla iz volitev republikanska stranka, tako da bo Harding omogočeno še nadalje ostati na krmilu Zedinjenih držav. Boj pa je bil hud in večina, ki si jo je priborila republikanska stranka, znaša le par glasov. Republikanci so si priborili večino tudi v senatu.

Ko je Amerika izvedla volitve v parlament, je zopet obrnila svojo pozornost Evropi. Iz Washingtona odpošuje v Evropo v najkrajšem času senator Mac Cornick, ki poseti Anglijo, Francijo, Italijo in Nemčijo ter se prepriča, ali je možno sodelovanje Amerike pri gospodarski obnovi Evrope.

O tem bo razpravljala najprej izredna seja ameriškega parlamenta, ki jo je sklical predsednik na 20. novembra. Seja je bila predvsem sklicana po zahtevi ameriške javnosti, ki zahteva, da vlada Zedinjenih držav zavzame jasno stališče glede obnove Evrope. Vprašanje je treba izčistiti še posebno radi predstoječega konflikta, ki ga je izzvalo vprašanje Bližnjega vzhoda.

Francija ima dober nos, kadar gre za njene koristi. Zato gleda, kako bi Ameriko pridobila za svoje interese. Še preden pride Mac Cornick v Evropo, namerava odpoševati v Ameriko znani francoski državnik Clemenceau, ki ima nalogo pregovoriti ameriške politične kroge, da Francija ni militaristična in imperijalistična država. S spretno diplomatsko frazo hoče povabiti Ameriko k sodelovanju pri obnovi Evrope, zraven pa jo informirati v zmislu francoskih interesov. Pa Američani so bolj nedostopni ljudje, ki sicer mnogo obljubijo, a manje izpolnijo. Vsekakor pa se bo gospodu Clemenceauu njegovo potovanje izplačalo!

Kaj je na Daljnem vzhodu, ne vemo ničesar, ker antantne velesile vestno prikrivajo potek dogodkov prvič radi Rusije, drugič radi Ameri-

ke. Antantni anžurni urad v finskem Helsinku forsira vrši točno svojo dolžnost in ne prepusti nobene točne vesti v zapadno Evropo. Iz Amerike pa tudi ni ničesar slišati. Živ krst ne ve, kaj je z evakuacijo iz skrajnih ozemelj iztočne Sibirije.

Silovitost kemalističnega gibanja je povzročila nekam čudno razpoloženje med evropsko diplomacijo. Kemal paša, tudi stari tič, kot naš Pašič, je spoznal položaj in se noče umakniti s svojimi zahtevami. Razpravljati na tem mestu o upravičenosti novega navala Turkov ni primerno, vendar se nam zdi, da evropska službena javnost nima mirnih noči. Razvoj dogodkov v Bližnjem orientu ni tako brezpomemben. Dobra državljana jezi le to, da naša država doslej še ni zavzela jasnega stališča, gospod Pašič pa molči in molči, kar je sicer dobra lastnost diplomatov, v tem trenutku pa ne!

Francoski ministrski predsednik je bolj odkrit. Na zadnji seji parlamenta je govoril o položaju na Bližnjem vzhodu in zavračal očitke, da igra Francija napram antanti politiko dvoreznega noža. Francija je bila popolnoma iskrena, zlasti proti Italiji, s katero sta se sporazumeli celo glede Rusije. Obe državi menita, da se orientsko vprašanje ne more rešiti brez sodelovanja Rusije. Od Italije je to priznanje tembolj presegljivo, ker je sovjetska Rusija radi neodkritih politike Italije zaprla italijanskim ladjam svoja pristanišča.

Na Angleškem se je nedavno pojavila nalezljiva bolezen, ki pa se prijemlje diplomatov. Novi ministrski predsednik Bonard Law je zbolel, ko je vrgel raz stolico Lloyd Georgea. Ne bodi len, je zbolel za njim še njegov poraženi tekmelec Lloyd George. Kdaj okrevala, ne vedo povedati zdravniki nič gotovega.

Druga nalezljiva bolezen, ki se zadnje čase razširja po Evropi, je fašizem. Italijanski fašizem si je s svojim nasiljem že pridobil Herostratovo slavo po vsem svetu. Ko je dobil v roke politično moč, se hoče organizirati tudi gospodarsko. To mu prejkone ne uspe, ker v gospodarstvu se ne da delati s silo.

S pomočjo italijanskega fašizma so se dvignili tudi — ne bodi jih treba madžarski fašisti, ki prirejajo izgrede ob naših mejah. Kakor doznavamo, je madžarski minister notranjih poslov prepovedal nadaljnje snovanje fašistovskih organizacij in odredil razpust že obstoječih društev. Ko bi le kaj pomagal!

O fašistovski nadlogi poročajo tudi iz Nemčije. Kakor je znano izhaja to gibanje iz krogov bavorskih monarhistov, ki stoje v zvezi z avstrijskimi monarhističnimi pustolovci. A v Nem-

čiji jim ita in razmere niso toliko ugodne kot v Italiji, ker prevladuje med ogromno večino delavnega ljudstva zdrav razum in razsodnost. Da ne pridejo na krmilo nepoklicani elementi, so se na Saškem socialisti združili s komunisti in nameravajo sestaviti zanesljivo vlado.

Izkušnja v naši zunanji politiki, katere uspehi pa še niso gotovi, je bil poset bolgarskega ministrskega predsednika v Beogradu. Stvar se je pletla že dalje časa, končno smo pa imeli priliko videti gospoda Stambolijskega v naši prestolici. Ves poset je potekel v redu. Kakor stoji stvari sedaj, ni ovir za zblizanje Jugoslavije in Bolgarske. Stambolijski je podal izjavo o vseh spornih in kočljivih vprašanjih. Tako glede komitaške akcije, v Makedoniji, o odnošajih do Rusije, o zvezi med Bolgarijo in Madžarsko itd. Omenil je, da ima Bolgarska dobro voljo zblizati se z Jugoslavijo in da so nadaljni koraki odvisni le od nas.

Na drugi strani pa se je naša zunanja politika slabo izkazala na severu. Jugoslavija s svojimi diplomatskimi zastopniki sploh nima sreče. Naš prvi poslanik v Pragi Hribar se je Čehom tako obsoval, da ga je vlada v naše zlo morala odpoklicati iz Prage. Njegov naslednik dr. Vošnjak deli z njim isto usodo. Bil je tudi te dni odstavljen s svojega mesta. To menjavanje naših zastopnikov v inozemstvu meče temno senco na naše notranje zadeve in stavlja našo državo pred inozemstvom v žalostno luč.

Vprašanje princa Gjorgja je končno vendar rešeno. Gjorgje je poslal kralju pismo, v katerem obžaluje svoje pustolovščine in obeta, da se bo odslej vedel svojemu stanu primerno. Tudi ta afera nas je pred zunanjim svetom stavljala v lepo luč!

Narodna skupščina vrši svoje »delo« v posameznih odsekih in odborih. Zakonodajni odbor se bavi s službeno pragmatiko državnih namščencev, finančni odbor pa je sprejel zakonski načrt, ki odobruje za opremo — bolje rečeno: oborožitev — vojske kredit 800 milijonov dinarjev.

Pogajanja, ki so se vršila že dolgo časa med aktivno delujočimi strankami in Hrvatskim blokom, so dovedla do tega, da so prišli v Zemun trije blokaški poslanci, ki se pogajajo s Protičcem o sodelovanju med njimi in opozicijskimi strankami.

V imenu Strok. komisije (P. odb. GDSJ.).
Izdajatelj: France Svetek.
Odgovorni urednik:
Ivo Meznarič.

Konsumno društvo za Slovenijo

Poštni predel št. 13.

Telefon Interurban št. 178.

Ljubljana.

Poštni ček. rač. št. 10 532.

Brzot. nast. 'Kodes' Ljubljana.

HRANILNI ODDELEK

naznanja, da je s 1. novembrom 1922

zvišal obresti in sicer

za navadne hranilne vloge na . . . 6%

za vloge proti četrtletni odpovedi na 6½%

za vloge proti polletni odpovedi na 7%

Hranilne vloge sprejemajo in izplačujejo vse prodajalne naše zadrage!

!! Vlagajte vse svoje prihranke v lastno hranilnico !!